

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

(Обн., ДВ, бр. 19 от 2009 г.; изм., Решение № 7 на Конституционния съд от 2009 г. - бр. 80 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 92 и 93 от 2009 г., бр. 101 от 2010 г., бр. 54 от 2011 г. и бр. 15, 38 и 45 от 2012 г.)

§ 1. В чл. 7 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 изречение второ се изменя така:

„Те не подлежат на идентификация, а когато са собственост на музей, се включват в научно-спомагателния му фонд.”

2. В ал. 4 т. 3 се изменя така:

„3. произведения на изкуството, собственост на техните автори, или такива, които не са по-стари от 50 години.”

§ 2. В чл. 14 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в т. 13:

аа) в буква „а” думите „с категории „световно” и „национално значение” се заличават;

бб) буква „в” се изменя така:

„в) инвестиционните проекти и друга документация за изграждане и поставяне на паметници, монументално-декоративни структури и техни елементи в открити публични пространства в урбанизирани и извънселищни територии, както и тяхното преместване или премахване;”

б) създава се нова т. 15:

„15. разпорежда временно съхранение на движими културни ценности от държавни, регионални и общински музеи и обществени колекции във фондовете на други музеи при липса на условия за опазване или при закриване на музей или обществената колекция;”

в) досегашните т. 15 и 16 стават съответно т. 16 и 17.

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Съгласуването по ал. 1, т. 13, буква „в” се извършва в двумесечен срок със становище на министъра на културата и след решение на Специализиран експертен съвет за монументални изкуства, създаден към министъра на културата. Устройството и дейността на съвета се уреждат с правилник, издаден от министъра на културата.”

§ 3. Член 18 се изменя така:

„Чл. 18. (1) Преобразува Националния институт за недвижимо културно наследство в Държавно предприятие „Национален център за недвижимо културно наследство” (ДП „НЦНКН”) по смисъла на чл. 62, ал. 3 от Търговския закон – юридическо лице със седалище София.

(2) За осъществяване на дейността на ДП „НЦНКН“ Министерският съвет предоставя за управление имоти – публична държавна собственост, областният управител – имоти – частна държавна собственост, а министърът на културата – движими вещи – държавна собственост.

(3) За ДП „НЦНКН” не може да се открива производство по несъстоятелност.”

§ 4. Член 19 се изменя така:

„Чл. 19. (1) Основният предмет на дейност на ДП „НЦНКН” е:

1. издаване на предварителни и заключителни оценки за деклариране и за предоставяне на статут на недвижимите културни ценности;

2. издирване и изучаване на недвижими културни ценности по териториални програми, одобрени от министъра на културата, с изключение на археологическите културни ценности;

3. издаване на становища по чл. 84, ал. 2 по проекти и искания за намеси в защитени територии на културното наследство, свързани с териториално-устройствената защита на културното наследство;

4. изготвяне, поддържане и съхраняване на национален публичен регистър на недвижимите културни ценности и национален документален архивен фонд;

5. издаване на документи, дубликати, справки и копия на документи.

(2) За извършване на дейностите по ал. 1, т. 5 ДП „НЦНКН” събира такси в размери, определени с тарифа на Министерския съвет.

(3) Държавно предприятие „НЦНКН” може да осъществява и други дейности, които подпомагат или са свързани с основния предмет на дейност,

или се осъществяват при възлагане от физически и юридически лица. Дейностите се възлагат по реда на Закона за обществените поръчки.

(4) Държавно предприятие „НЦНКН” може да бъде и изпълнител по договори за обществени поръчки, които имат за предмет осъществяваната от него дейност.”

§ 5. Член 20 се изменя така:

„Чл. 20. Устройството и дейността на ДП „НЦНКН” се урежда с правилник, издаден от министъра на културата.”

§ 6. Създават се чл. 20а - 20ж:

„Чл. 20а. (1) Дейността на ДП „НЦНКН” се финансира от:

1. субсидията от държавния бюджет - за възложените от държавата публични задачи и дейности по чл. 19, ал. 1, т. 1 - 4, разходвана по ред, определен с методика, одобрена от министъра на културата и съгласувана с министъра на финансите;

2. таксите по чл. 19, ал. 2;

3. собствени приходи - при възлагане на дейности по чл. 19, ал. 3 от физически и юридически лица;

4. дарения;

5. други източници.

(2) За средствата, постъпили в предприятието като субсидия от държавния бюджет, за средствата, предоставени от фондове на Европейския съюз във връзка с участие в програми и проекти, и за таксите по чл. 19, ал. 2 се прилагат разпоредбите на чл. 520, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 20б. (1) Органи на управление на ДП „НЦНКН” са:

1. министърът на културата;

2. управителният съвет.

(2) Предприятието се представлява от директор, който по право е член на управителния съвет.

Чл. 20в. Министърът на културата:

1. упражнява правата на собственост на държавата в предприятието и провежда политиката на държавата в областта на опазването на културното наследство;

2. одобрява план за дейността, финансов план и средствата за работни заплати за текущата година, както и годишния доклад и годишния финансов отчет на предприятието;

3. определя и освобождава членовете на управителния съвет и директора на предприятието;

4. сключва договори за възлагане на управлението с всеки от членовете на управителния съвет и с директора, с които се определя и тяхното възнаграждение;

5. пряко или чрез определено от него лице контролира дейността на предприятието, на управителния съвет и на директора;

6. взема решения за разпореждане, бракуване или ликвидация на дълготрайни материални активи, за учредяване на вещни права и за отдаване под наем на недвижими имоти по предложение на управителния съвет в съответствие с разпоредбите на Закона за държавната собственост.

Чл. 20г. (1) Управителният съвет се състои от 5 членове, включително директор, които се определят от министъра на културата за срок до 5 години.

(2) Член на управителния съвет може да бъде лице:

1. с висше образование с образователно квалификационна степен „магистър”;

2. с придобит професионален опит 5 години в областите на опазване на културните ценности или на финансовото управление.

(3) Не може да бъде член на управителния съвет лице, което:

1. е осъждано за престъпление от общ характер, установено с влязла в сила присъда;

2. е съпруг или роднина по права линия, по съребрена линия или по сватовство до трета степен включително с друг член на управителния съвет;

3. заема ръководна или контролна длъжност в политическа партия;

4. е лишавано от правото да осъществява търговска дейност;

5. упражнява търговска дейност с предмет, сходен с този на предприятието;

6. е в договорни отношения с дружества и сдружения с предмет на дейност, сходен с този на предприятието.

(4) Министърът на културата освобождава член на управителния съвет преди изтичане срока на договора:

1. при възникване на обстоятелствата по ал. 3;
2. при неизпълнение на задълженията, предвидени в закона или в договора за управление;
3. при подадено писмено заявление за освобождаване;
4. при влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси;
5. при фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си повече от три месеца;
6. по свое решение с едномесечно предизвестие.

Чл. 20д. (1) Управителният съвет:

1. избира измежду членовете си председател и заместник-председател;
2. приема проект на правилник за устройството и дейността на предприятието;
3. предлага проектите на: план за дейността, финансов план и размера на средствата за работни заплати за текущата година, както и на годишен доклад и годишен финансов отчет за одобряване от министъра на културата;
4. приема структурата и щата на предприятието и средствата за работни заплати в съответствие с годишния финансов план;
5. предлага на министъра на културата решения за разпореждане, бракуване или ликвидация на дълготрайни материални активи, за учредяване на вещни права и за отдаване под наем на недвижими имоти;
6. приема проекти на решения за участие на предприятието в международни организации и ги предлага на министъра на културата за утвърждаване;
7. прави предложение до министъра на културата за участие на предприятието в програми и проекти, финансирани със средства от

Европейския съюз, от държавния бюджет и от други финансови източници и програми;

8. приема решения за откриване и провеждане на обществени поръчки над 100 000 лв. с данък добавена стойност;

9. изпълнява и други функции, свързани с управлението на предприятието, в съответствие с действащите нормативни актове или възложени му от министъра на културата.

(2) Управителният съвет заседава най-малко веднъж месечно. Заседанията на управителния съвет се организират и ръководят от председателя на съвета, а в негово отсъствие - от заместник-председателя.

(3) Правилата за работата и свикване на съвета се одобряват от министъра на културата по предложение на управителния съвет.

(4) Решенията на управителния съвет се приемат с явно гласуване и с мнозинство от 2/3 от присъстващите.

(5) Заседанията на управителния съвет са редовни, ако присъстват повече от половината от неговите членове. За заседанията на управителния съвет се водят протоколи, които се подписват от всички присъстващи членове.

(6) Управителният съвет може да взема решения и неприсъствено, ако всички членове са заявили писмено съгласието си за решението.

Чл. 20е. (1) Директорът на ДП „НЦНКН“:

1. представява предприятието пред държавните органи, съдилищата и пред трети лица в страната и в чужбина;

2. организира, ръководи и контролира цялостната дейност на предприятието;

3. сключва договори за дейности, извършвани от предприятието;

4. отчита се за своята дейност пред управителния съвет и пред министъра;

5. сключва и прекратява трудовите правоотношения с работниците и служителите на предприятието.

(2) Директорът може да делегира някои от правомощията си по ал. 1 на служител от предприятието.

Чл. 20ж. (1) Държавно предприятие „НЦНКН“ води счетоводна отчетност на касова и начислена основа по реда, предвиден за бюджетните предприятия.

(2) Отчетните данни за активите, пасивите, приходите и разходите на предприятието се консолидират по реда на чл. 33, ал. 6 от Закона за счетоводството.

(3) Паричните средства на предприятието се събират, съхраняват, разходват и отчитат по отделна банкова сметка в Българската народна банка по ред, определен от министъра на финансите и управителя на Българската народна банка.

(4) Сметната палата извършва одит на ДП „НЦНКН“.

§ 7. В чл. 30, ал. 3 думите „тримесечен“ се заменят с „двумесечен“.

§ 8. Член 36 се изменя така:

„Чл. 36. Националните и регионалните музеи с оглед на тематичния и териториалния си обхват оказват методическа помощ на общинските и частните музеи, на музеите със смесено участие и на обществените колекции.“

§ 9. В чл. 48, т. 2 се правят следните изменения:

1. В буква „в“ думите „културно-исторически“ се заменят с „културни“.

2. в буква „д“ след думата „напластявания“ се поставя точка и текстът до края се заличава.

§ 10. В чл. 56 т. 1 се изменя така:

„1. издирване - локализиране и установяване на основната видова принадлежност на обекта чрез обхождане, оглед на място и/или изследване на архивни и материални свидетелства;“.

§ 11. В чл. 57, ал. 4 думите „чл. 159, ал. 2“ се заменят с „чл. 158а, ал. 1“, а изречение второ се заличава.

§ 12. В чл. 58 ал. 4 се изменя така:

„(4) Всяко физическо или юридическо лице може да прави мотивирано предложение до министъра на културата за деклариране на недвижими обекти, за промяна на временния режим или за неговото прекратяване. Предложението се внася от директора на ДП „НЦНКН“ за разглеждане от съвета по чл. 64, ал. 2.“

§ 13. В чл. 59 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „Декларационният акт и приложенията към него” се заменят със „Заповедта за деклариране и приложенията към нея”, а след думите „недвижими културни ценности” се поставя точка и текстът до края се заличава.

2. В ал. 2 думите „декларационния акт” се заменят със „заповедта за деклариране”, поставя се точка и текстът до края се заличава.

3. Алинея 3 се отменя.

§ 14. Член 60 се изменя така:

„Чл. 60. Заповедите за деклариране на обектите на недвижимото културно наследство, за отказ от деклариране, за промяна или прекратяване на временния режим се вписват в регистъра по чл. 68, ал. 1 в 14-дневен срок от издаването им.”

§ 15. В чл. 61 ал. 1 се изменя така:

„(1) Декларираните недвижими обекти подлежат на заключителна оценка, която се извършва от ДП „НЦНКН” при взаимодействие със специализирани институции и компетентни лица.”

§ 16. Член 62 изменя така:

„Чл. 62. (1) Когато от заключителната оценка за деклариран обект се установи, че той не притежава качества на недвижима културна ценност, министърът на културата издава заповед, с която прекратява временния режим за опазване.

(2) Когато от заключителната оценка по чл. 61, ал. 3 - за недвижим археологически обект, се установи, че обектът не притежава качества на културна ценност, статутът му се отнема със заповед на министъра на културата.

(3) Министерството на културата уведомява общинските администрации за издадените актове по ал. 1 и 2 в 7-дневен срок.”

§ 17. В чл. 63 думите „декларационните актове” се заменят със „заповедите за деклариране”, а след думите „ал. 1” се добавя „и 2”.

§ 18. Член 64 се изменя така:

„Чл. 64. (1) Въз основа на заключителната оценка по чл. 61, ал. 1, 3 и 4 директорът на ДП „НЦНКН” прави предложение до министъра на културата за даване, промяна или отнемане статут на недвижимите културни ценности

при определяне на тяхната класификация, категоризация и режими за опазване.

(2) Към министъра на културата се създава Специализиран експертен съвет за опазване на недвижимите културни ценности. В състава на съвета се включват представители на Министерството на културата, на специализираните институти при БАН, на професионални организации, експерти по консервация и реставрация, вписани в регистъра по чл. 165, ал. 1, и други специалисти, определени от министъра на културата.

(3) Специализираният експертен съвет за опазване на недвижимите културни ценности дава становища до министъра на културата по предложения на директора на ДП „НЦНКН“ за:

1. деклариране на обект на недвижимото културно наследство, промяна на временен режим и прекратяването му, както и за отказ за деклариране;

2. предоставяне статут на недвижима културна ценност, промяна и отнемането на статута на недвижима културна ценност, както и за отказ за предоставяне на статут;

3. по други въпроси, свързани с опазване на недвижимите културни ценности.

(4) Устройството, организацията на работа и финансирането на съвета се определят с правилник на министъра на културата.”

§ 19. В чл. 67 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Предложение в случаите по чл. 65, ал. 1, т. 1 се прави за обекти със статут на недвижими културни ценности и с категория национално значение, включени в Индикативната листа за културното и природното наследство на Република България.”

2. В ал. 2 думата „искане” се заменя с „мотивирано искане”.

§ 20. В чл. 68, ал. 1 думите „Националният институт за недвижимото културно наследство” се заменят с „Държавно предприятие „Национален център за недвижимо културно наследство”, а след думата „Национален” се добавя „публичен”.

§ 21. В чл. 69 ал. 3 се изменя така:

„(3) С наредбата по ал. 2 се определят и редът за водене на регистъра по чл. 68, ал. 1 и подлежащите на вписване обстоятелства.”

§ 22. В чл. 73, ал. 1, изречение първо думите „В 14-дневен срок от даване на съответното указание по чл. 72, ал. 3 за” се заменят с „При констатирани значителни увреждания от лицата по чл. 72, ал. 2 на”.

§ 23. В чл. 82, ал. 2, т. 1 накрая се добавя „след становище на съвета по чл. 64, ал. 2”.

§ 24. В чл. 83 се създава ал. 7:

„(7) Инвестиционните проекти и другата документация по чл. 14, ал. 1, т. 13, буква „в”, когато обектът е недвижима културна ценност, както и за обекти в защитени територии за опазване на недвижимото културно наследство се съгласуват по реда на чл. 84 след становище на Специализирания експертен съвет за монументални изкуства. Становището на Специализирания експертен съвет за монументални изкуства се дава след становище на ДП „НЦНКН”.

§ 25. В чл. 83а се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 4:

„4. консервация на археологически недвижими културни ценности.”

2. В ал. 2 се създава изречение трето: „В комисията задължително се включва представител на Инспектората по опазване на културното наследство.”

§ 26. В чл. 84, ал. 2 накрая се поставя запетая и се добавя „а в случаите, когато се засягат недвижими културни ценности под вода - и със становище от Центъра за подводна археология”.

§ 27. В чл. 89 ал. 2 се изменя така:

„(2) В комисиите за провеждане на процедурите за предоставяне на концесии върху недвижими културни ценности се включва един представител на ДП „НЦНКН”, а когато концесионният имот включва и археологически недвижими културни ценности - и на НАИМ при БАН.”

§ 28. В чл. 96, ал. 1 думите „нематериално или” се заличават.

§ 29. В чл. 99 ал. 1 и 2 се изменят така:

„(1) Директорът на съответния музей в 7-дневен срок от подписването на експертното заключение прави предложение до министъра на културата за:

1. предоставяне статут на национално богатство - в случаите по чл. 98, ал. 1, т. 3, или

2. отнемане статут на национално богатство - в случаите по чл. 98, ал. 1, т. 1.

(2) Статут на национално богатство се предоставя или отнема от министъра на културата въз основа на експертно заключение, изготвено от специализиран експертен съвет.”

§ 30. В чл. 100 ал. 4 и 5 се изменят така:

„(4) Въз основа на експертното заключение по ал. 2 министърът на културата издава заповед за предоставяне или отнемане статут на национално богатство и разпорежда вписване на заповедта в регистъра на движимите културни ценности.

(5) Експертното заключение по ал. 2 се съобщава в 14-дневен срок на лицата по чл. 97, ал. 2-4 и на музея, направил предложението за предоставяне на статут или за отнемане статут на национално богатство.”

§ 31. В чл. 102, ал. 1 се създава изречение второ:

„В регистъра се вписват и заповедите на министъра на културата за отнемане статут на национално богатство.”

§ 32. В чл. 109а, изречение първо след думите „юридически лица с нестопанска цел” се поставя запетая и се добавя „висши училища”.

§ 33. В чл. 116, ал. 2 се правят следните изменения:

1. В основния текст изречение второ се изменя така:

„В заявлението се посочва единният идентификационен код на заявителя и към него се прилагат:”

2. Точка 2 се отменя.

§ 34. В чл. 117, ал. 1 т. 2 се изменя така:

„2. трите имена и постоянния адрес на предишния и на новия собственик – за физическите лица, или наименование и единен идентификационен код на предишния и на новия собственик – за юридическите лица;”.

§ 35. Наименованието на раздел VI се изменя така:

„Износ и изнасяне на движими културни ценности”

§ 36. Член 128 се изменя така:

„Чл. 128. (1) Износ и временен износ от митническата територия на Общността на движими културни ценности, които попадат в Приложение № 1

на Регламент (ЕО) № 116/20091 се извършва при условията и по реда на Регламент (ЕО) № 116/2009.

(2) Временен износ от територията на Република България към трети страни на движими културни ценности със статут на национално богатство, които не попадат в приложението на Регламент (ЕО) 116/2009, се извършва с разрешение за временен износ.

(3) Износ и временен износ от територията на Република България към трети страни на движими културни ценности, които не притежават статут на национално богатство, се извършва след издаване на сертификат от национален или регионален музей.

(4) Временно изнасяне на движими културни ценности със статут на национално богатство от територията на Република България към други държави – членки на Европейския съюз, се извършва с разрешение за временно изнасяне.

(5) Изнасяне на движими културни ценности от територията на Република България към други държави – членки на Европейския съюз, се извършва след издаване на сертификат от национален или регионален музей.”

§ 37. Член 130 се изменя така:

„Чл. 130. (1) Разрешенията за износ и временен износ по чл. 128, ал. 1 и 2 и разрешението за временно изнасяне по чл. 128, ал. 4 се издават от министъра на културата или от оправомощени от него длъжностни лица.

(2) Разрешенията по ал. 1 се издават в едномесечен срок.

(3) Отказът за издаване на разрешение за износ и временен износ и на разрешение за временно изнасяне може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(4) Редът за издаване на разрешенията за износ и временен износ на разрешението за временно изнасяне и на сертификатите по чл. 128, ал. 3 и 5 и на удостоверението по чл. 131 се определя с наредба на министъра на културата и министъра на финансите.

(5) Към министъра на културата се създава и води регистър на разрешенията и на сертификатите по чл. 128, както и на отказите за издаването им.

(6) Националните и регионалните музеи водят регистри на издадените сертификати по чл. 128, ал. 3 и 5 и на удостоверението по чл. 131.”

§ 38. Член 131 се изменя така:

„Чл. 131. Износът и изнасянето на предмети и произведения на изкуството по чл. 7, ал. 4, т. 1 – 4 се извършва след издаване на удостоверение от национален или регионален музей със съответен тематичен обхват, че предметите и произведенията по чл. 7, ал. 4 не са културни ценности.”

§ 39. В чл. 147 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 след думата „ценности” се добавя „се извършват чрез научни изследвания и”.

2. В ал. 5 т. 2 се изменя така:

„3. спасителни - извършват се при необходимост за частично или цялостно използване на терена на недвижима археологическа ценност, при риск от нейното разрушаване, включително при иманярство, природни бедствия или въоръжени конфликти, както и при непредвидено откриване на археологическа ценност, което налага незабавно проучване.”

§ 40. В чл. 148, ал. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Когато теренните проучвания са спасителни, разрешението за тях, с изключение на случаите по ал. 3, се издава от председателя на Съвета за теренни проучвания или от оправомощен от него член от състава на съвета. Издадените разрешения влизат в сила след одобряването им от министъра на културата или от оправомощено от него длъжностно лице.”

2. Създава се ал. 6:

„(6) Когато възложител е лице по чл. 7 от Закона за обществените поръчки, теренните проучвания се възлагат при условията и по реда на Закона за обществените поръчки.”

§ 41. Член 149 се изменя така:

„Чл. 149 (1) Към министъра на културата се създава Съвет за теренни проучвания. Съветът се състои от председател - хабилитирано лице с 15 години професионален опит в областта на теренните проучвания, и постоянни членове:

1. двама представители на Министерството на културата, от които един е представител на инспектората по чл. 15;

2. по един археолог от: ДП „НЦНКН”, Националния исторически музей и Центъра за подводна археология;

3. седем археолози, от които: трима представители на НАИМ при БАН, двама представители на регионални музеи и двама представители на висши училища, в структурата на които има катедри по археология;

4. двама експерти, вписани в регистъра по чл. 165, ал. 1 в областта на консервацията и реставрацията на архитектурно-строителни и археологически недвижими културни ценности;

5. националният администратор на Автоматизираната информационна система „Археологическа карта на България”.

(2) Членовете на съвета по ал. 1, т. 3 са хабилитирани лица в научна специалност „Археология”.

(3) Съставът на съвета се назначава от министъра на културата по предложение на съответните органи и организации, представени в него.

(4) Въз основа на становището на научните секции на НАИМ при БАН съветът дава експертно становище за:

1. даване и отнемане на разрешение за извършване на теренни археологически проучвания;

2. във връзка със сключване на международни договори, свързани с теренни археологически проучвания;

3. по въпроси, свързани с изискванията за извършване на теренна консервация.

(5) Съветът взема решения с мнозинство две трети от членовете.

(6) Министърът на културата издава правилник за устройството и дейността на Съвета за теренни проучвания.”

§ 42. В чл. 151, ал. 5 т. 2 се изменя така:

„2. удостоверения за: предадена теренна документация по чл. 153, ал. 2, информация за Автоматизираната информационна система „Археологическа карта на България”, предадена до март на следващата календарна година, и документацията за извършената теренна консервация;”

§ 43. В чл. 158, ал. 1 думите „държавния или общински музей” се заменят с държавен, регионален или общински музей”.

§ 44. В чл. 158а, ал. 5 т. 2 се изменя така:

„2. не притежават признаци на недвижими културни ценности - с протокола по ал. 3 комисията предлага на министъра на културата освобождаване на терена; в тези случаи не се прилагат процедурите по глава пета, раздели II и III.”

§ 45. В чл. 159 се създава ал. 3:

„(3) Дейността на комисията по ал. 2 се определя с наредбата по чл. 50, ал. 2.”

§ 46. В чл. 161, ал. 1 се правят следните изменения:

1. Изречение първо се изменя така:

„Осъществяването на инвестиционни проекти на физически и юридически лица в територии, за които има данни за наличие на археологически обекти, задължително се предхожда от теренно проучване с недеструктивни или при необходимост с деструктивни методи с цел установяване дали археологическите обекти няма да бъдат засегнати или нарушени.”

2. В изречение второ думата „разкопки” се заменя с „проучвания”.

§ 47. Член 163 се изменя така:

„Чл. 163. Консервацията и реставрацията на културни ценности, както и адаптацията на недвижими културни ценности е системен процес от дейности, които целят предотвратяване на разрушаването, стабилизация на състоянието им, улесняване на тяхното възприемане и оценка, както и съвременно използване на недвижимите културни ценности при максимално запазване на автентичността им.”

§ 48. В чл. 164 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 думите „професионална практика” се заменят с „професионален опит”.

2. В ал. 4 думите „чл. 165, ал. 1,” се заменят с „чл. 168”.

§ 49. В чл. 166 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Музеите, висшите училища, научните и културните организации могат да извършват дейности по консервация и реставрация на движими и недвижими културни ценности само под ръководството на лице, вписано в регистъра по чл. 165, ал. 1.”

2. В ал. 3 думите „могат да публикуват” се заменят с „имат правото на първа публикация за срок 3 години за”.

§ 50. В чл. 167 ал. 1 се изменя така:

„(1) Консервация и реставрация на движими културни ценности - национално богатство, от физически и юридически лица се извършва с разрешение на министъра на културата освен в случаите, когато дейностите се извършват от музея, в чиито фондовете са инвентирани културните ценности, подлежащи на консервация и реставрация.”

§ 51. Член 169 се изменя така:

„Чл. 169. (1) Проектите за консервация, реставрация и адаптация, включително пристрояване, надстрояване и други намеси в единични архитектурно-строителни недвижими културни ценности; проектите за консервация и реставрация на недвижими културни ценности – парково и градинско изкуство; част „Културно наследство” на проектите за устройствени планове, в обхвата на които попадат и защитени територии за опазване на недвижимото културно наследство, се изготвят от проектантите по чл. 230, ал. 1 от Закона за устройство на територията, вписани в регистъра по чл.165, ал. 1, за съответната област и специалност.

(2) Проектите за устройствени планове за защитени територии за опазване на недвижимото културно наследство и специфичните правила и нормативи към тях, както и за планове за опазване и управление на недвижими културни ценности се изготвят под ръководството на лица по ал. 1.

(3) Проектите за консервация и реставрация на единични и групови археологически недвижими културни ценности, както и проектите по ал. 2 и 3, когато се отнасят за недвижими археологически културни ценности или в обхвата им попадат такива, се изготвят от лицата по ал. 1 и при задължителното участие на лицата, получили разрешение за теренното археологическо проучване за съответния обект.

(4) Програмите и проектите за консервация и реставрация на недвижими художествени културни ценности се изготвят от лица, регистрирани за съответната консервационно-реставрационна дейност.

(5) Проектите за консервация и реставрация на исторически и етнографски недвижими културни ценности, както и за обекти на недвижимото културно наследство и ландшафти, включени към културен маршрут, се изготвят от проектантите, вписани в регистъра по чл. 165, ал. 1 за

съответната област и специалност, съобразно характеристиките на културната ценност.

(6) Разпоредбите на ал. 1 - 5 не се прилагат при изграждане и поставяне на нови обекти, монументално-декоративни структури и елементи или намеси в съществуващи такива без статут на единични културни ценности в защитени територии за опазване на недвижимото културно наследство.

(7) Строителният надзор върху изпълнението на инвестиционните проекти по ал. 1, 3 и 5 се осъществява с участието на лица, вписани в регистъра по чл. 165, ал. 1.”

§ 52 В чл. 170 след думите „консервация и реставрация” се добавя „и адаптация”.

§ 53. Член 179 се изменя така:

„Чл. 179. (1) Създаването на изображения на културни ценности от открити обществени пространства, разпространението и използването им за лични нужди, както и с представителна, образователна и научна цел е свободно.

(2) Извън случаите по ал. 1, създаването на изображения на движими културни ценности за лични нужди, както и с представителна, образователна и научна цел се извършва при условия и по ред, определени от директора на съответния музей, съответно от собственика на културната ценност, а за археологически недвижими културни ценности и такива със скални рисунки, стенописи и мозайки – и при спазване на условията за достъп, определени с предписанията за опазването им.”

§ 54. В чл. 181 ал. 4 се изменя така:

„(4) Видът на идентификационните табели и на знаците върху тях, обозначаващи недвижимите културни ценности, се изработват по образец, утвърден от министъра на културата.”

§ 55. В чл. 182, ал. 3 след думите „държавна гаранция” се добавя „или на друга форма на гаранция съгласно законодателството”.

§ 56. В чл. 183, ал. 3 думите „съответстваща на неговото участие част от договорената цена за представянето” се заменят със „съответстващо на неговото участие възнаграждение, определено в процент от застрахователната оценка на културните ценности, по ред, предвиден с наредбата по чл. 185”.

§ 57. В чл. 187 се създава ал. 7:

„(7) Музеите издават билети за всички посетители, както и за тези, които ползват намалени цени или влизат безплатно, като това се посочва върху билета.”

§ 58. В чл. 192, ал. 1, т. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова буква „а”:

„а) дават писмени указания за предотвратяване или преустановяване на нарушенията по този закон, както и за отстраняване в определен срок на вредните последици от тях”;

2. Букви „а” и „б” стават съответно букви „б” и „в”.

§ 59. Създава се чл. 202а:

„Чл. 202а. Търговец, който не изпълни задължение по чл. 97, ал. 4, се наказва с имуществена санкция в размер от 10 000 до 15 000 лв.”

§ 60. В чл. 204 накрая се поставя запетая и се добавя „а на юридическо лице - имуществена санкция в размер от 300 до 1000 лв.”

§ 61. В чл. 205 след думите „чл. 112, т. 1” се добавя „или 4”.

§ 62. В чл. 211 след думите „чл. 117” се добавя „или 118”.

§ 63. В § 4 от Допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 11 се изменя така:

„11. „Теренна консервация” включва индиректни и директни дейности, които целят предотвратяване на увреждането и разрушаването на разкритите археологически структури и загуба на свързана с тях информация (укрепване, консолидиране на градежи, запечатки, вертикална планировка, дренажи и др. подобни), до предприемане на действия по метода на интегрираната консервация, както и полево съхранение, опаковане, транспорт и депониране на движимите останки.”

2. Точка 15 се изменя така:

„15. „Реконструкция по автентични данни“ е пълното или частично преизграждане на недвижимата културна ценност въз основа на графична, текстова, фотодокументация и други източници, които дават достатъчна информация за формата и проекта, материалите и субстанцията, ползването и

предназначението, традицията и техниките, местоположението и обстановката, духа и други вътрешни и външни фактори.”

§ 64. Параграф 14 от Преходните и заключителните разпоредби се изменя така:

„§ 14. В 7-годишен срок от влизането в сила на закона министърът на културата, кметовете на общините, Българската православна църква и другите регистрирани вероизповедания изготвят планове за опазване и управление на управляваните от тях недвижими културни ценности от световно значение по реда на този закон.”

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 65. Навсякъде в закона:

1. Абревиатурата „НИНКН” се заменя с „ДП „НЦНКН”.
2. Думите „консервация, реставрация” и „консервационно, реставрационни” се заменят с „консервация и реставрация”, съответно с „консервационно-реставрационни”.

§ 66. (1) Държавно предприятие „Национален център за недвижимо културно наследство” е правопреемник на активите и пасивите на Националния институт за недвижимо културно наследство.

(2) Служебните правоотношения със служителите в преобразувания НИНКН се преобразуват в трудови в 14-дневен срок от датата на влизане в сила на този закон.

(3) Преобразуването на служебното правоотношение в трудово се извършва въз основа на писмено заявление, подадено в тридневен срок от уведомяването, че служителят е на длъжност, определена за заемане по трудово правоотношение съгласно утвърдено щатно разписание.

(4) Трудовите правоотношения с работниците и служителите в преобразувания НИНКН се уреждат при условията на чл. 123 от Кодекса на труда.

§ 67. Регистрирани нумизматични дружества, извършили идентификация по реда на § 6, ал. 3 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за културното наследство, съхраняват документацията за извършените идентификации и водените регистри безсрочно. При поискване документацията се предоставя на Инспектората по опазване на

културното наследство. При прекратяване дейността на нумизматичното дружество документацията за извършените идентификации и водените регистри се предава в най-близкия регионален или национален музей.

§ 68. (1) Директорите на държавните, регионалните и общинските музеи веднъж годишно след извършване на инвентаризация и идентификация предлагат на министъра на културата отнемане на статут национално богатство на културни ценности от основния и обменния фонд на музея.

(2) Предложенията по ал. 1 и придружаващата ги документация се представят в Министерството на културата на електронен носител.

§ 69. Населените места, комплексите от паметници на културата, историческите места и паметниците на градинското и парковото изкуство, обявени за резервати до влизането в сила на Закона за културното наследство, имат статут на групови недвижими културни ценности с категория „национално значение” и за тях се прилага най-висока степен на защита по реда на този закон.

§ 70. Вписванията, направени по реда на чл. 60 от Закона за културното наследство до влизането в сила на този закон, запазват своето действие и стават част от националния публичен регистър на недвижимите културни ценности по чл. 68 от Закона за културното наследство, без да подлежат на ново вписване.

§ 71. (1) Движимите културни ценности, инвентирани в основен и обменен фон на музей със статут на национално богатство, придобит съгласно чл. 7а, ал. 5 от отменения Закон за паметниците на културата и музеите, запазват статута си.

(2) Статутът на национално богатство, придобит при условията на ал. 1, може да бъде отнет по реда на Закона за културното наследство.

§ 72. В Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за културното наследство (ДВ, бр. 54 от 2011 г.) се правят следните изменения:

1. В § 118, ал. 3 думата „държавен” се заличава.
2. В § 122, ал. 2 числото „31” със заменя с „33”, думата „комплексна” се заменя със „заключителна”, думата „преразглеждат” се заменя с „определят” и думите „две години” заменят с „три години”.

§ 73. В Закона за закрила и развитие на културата (обн., ДВ, бр. 50 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 1 от 2000 г.; попр., бр. 34 от 2001 г.; изм. и доп., бр. 75 от 2002 г., бр. 55 от 2004 г., бр. 28, 74, 93 и 103 от 2005 г., бр. 21, 41 и 106 от

2006 г., бр. 84 от 2007 г., бр. 19, 42 и 74 от 2009 г., бр. 13, 50 и 97 от 2010 г. и бр. 25 и 54 от 2011 г.) навсякъде думите „културно-историческото наследство” и „културно-историческо наследство” се заменят с „културното наследство”, съответно с „културно наследство”.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на 2012 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(ЦЕЦКА ЦАЧЕВА)

М О Т И В И

КЪМ ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

Със законопроекта се предвижда преобразуване на Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) в държавно предприятие Национален център за недвижимо културно наследство с цел осигуряване на необходимите условия за ефективно осъществяване на дейностите в областта на опазване на недвижимото културно наследство.

Националният институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) е единствената институция, създадена в рамките на изпълнителната власт, осъществяваща функции по опазване на недвижимото културно наследство. В последните години поради значително засиления контрол, свързан с осъществяването на инвестиционния процес, както и поради засилване на инвестиционната активност се увеличи значително обемът на дейностите осъществявани от Института, без да е налице съответното им кадрово, финансово и организационно осигуряване.

С преобразуването се цели държавната политика, осъществявана в тази област, да отговори на обществения интерес, като същевременно се създадат необходимите предпоставки за провеждане на дейностите по опазване на значими за обществото обекти на недвижимото културно наследство и недвижими културни ценности.

Предприятието ще осъществява дейности, свързани с провеждането на процедурите по деклариране и предоставяне на статут на недвижимите културни ценности (издаване на предварителни и заключителни оценки за предоставяна на статут), издаване на становища за целите на съгласуването на инвестиционни проекти и искания за намеси в защитени територии и други, свързани с основния му предмет на дейност, посочен в чл. 19. Предприятието ще бъде със статут на държавно предприятие по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон.

Предвидено е предприятието да се финансира със субсидия от държавния бюджет, от такси и други собствени приходи. Както и досега субсидията ще се предоставя за осъществяване на основния предмет на дейност на предприятието за възложени от държавата публични задачи и дейности и размерът ѝ ще се запази през тази и следващите години.

С оглед на възможността за осъществяване на пряк и ефективен контрол върху дейността на предприятието министърът на културата ще одобрява план за дейността, финансов план и средствата за работни заплати за текущата година, както и годишния доклад и годишния финансов отчет.

В областта на териториално-устройствената защита:

Прецизира се текстът на чл. 14, ал. 1, т. 13, като се привежда в съответствие с процедурата по съгласуване съгласно чл. 84. На съгласуване с министъра на културата съгласно чл. 84 подлежат всички изброени в чл. 14, ал. 1, т. 13, буква „а” документи независимо от категорията на недвижимата културна ценност, за която се отнасят.

Преразгледани са текстовете относно производствата по деклариране и предоставяне на статут с цел обхващане на всички възможни хипотези и най-вече с оглед необходимостта от промени в статута на деклариран обект, както и на постоянен статут. Премахнати са разпоредби, свързани с процедури по уведомяване, с оглед уведомяване за издадените от министъра на културата заповеди предвид публичния достъп до регистъра на недвижимите културни ценности.

Преразгледан е съставът на Специализирания експертен съвет по чл. 64, ал. 2. Предложена е промяна в наименованието и в експертния състав, при който в по-голяма степен са застъпени представители на професионалните организации и научните среди, с оглед на това, че предварителните и заключителните оценки за даване или отнемане на статут, както и за промени в статута на недвижимите културни ценности се изготвят и предлагат на институционално ниво от НИИКН, както и с участието на научни или културни организации.

Съгласно разпоредбите на ЗКН резерватите могат да бъдат само археологически. Статутът на заварените архитектурни, исторически, градоустройствени и етнографски резервати не е решен. Непрекъснато възникват въпроси относно наименованието на тези обекти, определени като резервати с постановление или с решение на Министерския съвет.

Това обуславя и създаването на преходен параграф, с който се определя статутът на този вид недвижими културни ценности.

Преразгледани са текстовете, свързани с водените регистри на недвижимите културни ценности. Регистрите по чл. 60 и 68 са обединени в един, като съответно с преходна разпоредба се урежда правоприемството и действието на вписаните актове.

В областта на музейната дейност и идентификацията на движимите културни ценности:

Регламентира се правомощие за министъра на културата в новосъздадената т. 15 на чл. 14 за разпореждане относно временно съхранение на културните ценности във фондовете на други музеи при настъпване на определени обстоятелства, които поставят културните ценности в риск – като липса на условия за съхранение или закриване на музей.

Предлага се Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ да осъществява дейност по идентификация на литературни и книжовни културни ценности с оглед на притежавания висок капацитет и необходимими условия за осъществяване на дейностите по опазване на това наследство.

Уточнява се компетентността на регионалните и националните музеи във връзка с осъществяваната от тях методическа помощ с оглед методическото подпомагане и на създадените обществени колекции.

Преразгледани са текстове относно предоставяне статут на национално богатство на движимите културни ценности. Регламентира се административно производство по отнемане статута на културна ценност – национално богатство. Във връзка с това с преходна разпоредба се създава специален ред по отношение на музеите, които могат да бъдат заявители по тази процедура, като с оглед на големия брой ценности, инвентирани във фондовете, притежаващи статут национално богатство, се предлага предложенията да се правят еднократно в годината и след извършена инвентаризация.

Преразгледани са текстовете, свързани с дейностите по консервация и реставрация, като са отстранени несъответствия и неправилно използване на терминологията.

По отношение на разрешителния режим за извършване на консервация и реставрация се предлага с изричен текст музеите да бъдат изключени от тази хипотеза с оглед на законово определената им функция да извършват такава дейност. От друга страна, големият брой ценности, инвентирани във фондовете на държавни, регионални и общински музеи – със статут на национално богатство – прави неприложима подобна процедура. Конкретните условия за извършване на консервация и реставрация в музей са предмет на специална подзаконова уредба, което позволява да се уредят специфичните изисквания за тази дейност.

С изменения в закона са направени уточнения и е постигнато съответствие по въпросите, свързани с идентификацията на културните ценности, износа и изнасянето им от територията на Европейския съюз и територията на Република България.

Анализирани са текстовете, регламентиращи създаването на изображения на културни ценности, като са направени някои допълнения, свързани с достъпа до тях и създаването на изображения. Създава се правна

възможност за собствениците на културните ценности и директорите на музеи да регламентират дейностите, свързани със създаване на изображения при посещение в музей, съответно при достъп до културната ценност.

В областта на археологическото наследство:

В съответствие с разпоредбите на Европейската конвенция за опазване на археологическото наследство (чл. 3) в разпоредбата на чл. 147, ал. 2 изрично се посочва, че дейността по извършване на теренни проучвания се извършва чрез научни изследвания.

Преразгледани са разпоредбите относно състава и компетентността на Съвета за теренни проучвания. Предвидени са изрично изисквания за заемане на длъжността председател на съвета с оглед на специалната компетентност, дадена по силата на закона да издава административни актове – разрешения за извършване на спасителни проучвания – 15 години професионален опит в областта на теренните проучвания и изискване да бъде хабилитирано лице. Преразгледано е съотношението на експертния състав, като е допуснато участие на представители на регионалните музеи като гаранция за равнопоставеност на културните организации. Запазено е преобладаващото експертно участие на археолози – хабилитирани лица, като членове на съвета. Създадена е разпоредба във връзка с уреждане на устройството и дейността на съвета с правилник, издаден от министъра на културата, с което се преодолява съществуваща празнота в закона.

В областта на контролната дейност:

Предвидена е нова принудителна административна мярка – даване на писмени указания за предотвратяване или преустановяване на нарушенията на закона, както и за отстраняване на вредните последици от тях в определен срок, с което се създава законов механизъм за прилагане на принудителни мерки, които имат превантивен и предупредителен ефект и целят предотвратяване на нарушения в областта на опазване на културното наследство.

Преразгледани са административнонаказателните разпоредби с оглед достигане по-пълно съответствие.

Предлагат се и други промени, свързани с отстраняване на някои несъответствия в закона.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)